

خسبى بسا!

- عنوان و نام پديدآور: علوم و فنون ادبي جامع -
 جلد اول پايه (دهم و يازدهم) رشته انساني
 نصراللهي، حمزه - سلیماني دلارستاقی، محمدرضا -
 سلیماني دلارستاقی، مهدي
 مشخصات نشر: تهران، خيلي سبز، ۱۳۹۷
 مشخصات ظاهري: ۳۰۳ ع.، تصوير، جدول ۲۹ × ۲۲ س م
 شابک: ۳ - ۵۳۸ - ۴۱۲ - ۶۰۰ - ۹۷۸
 موضوع: ادبيات - ازمون و تمرين ها (متوسطه)
 موضوع: ادبيات -- هنر ها (متوسطه)
 شماره كتابشناسي لي: ۵۲۶۴۰۰۳
 نام کتاب: علوم و فنون ادبي جامع -
 جلد اول پايه (دهم و يازدهم) رشته انساني
 ناشر: خيلي سبز
 مؤلفان: حمزه نصراللهي - محمدرضا سلیماني دلارستاقی -
 مهدي سلیماني دلارستاقی
 مشاور تأليف دروس علوم انساني: محمدجواد حيدر
 ويراستاران علمي: فرناز وفايي - نيوشا باقري
 ويراستار فني: فهيمه روانشاد
 طراح جلد: بزرگمهر حسين پور
 گرافيست جلد: حسين پاشازاده
 گرافيست: بهاره امين ترابي - سارا کفايتي
 گرافيست همکار: انسيه ترکمان - فرناز ابوالحسني
 حروفچيني: عباس گلزار
 ريشه: محمد عبداللهي تيرآبادي
 صفحه آرايي: هانيه سلطاني
 تصويرگراي و چاپخانه: پروين
 نوبت چاپ: اول - ۹۷
 تيراژ: ۱۰۰۰ جلد
 قيمت: ۳۰۰۰ تومان
 تلفن مرکز پخش: ۰۲۱ ۶۳۵۰۰۰۰
 صندوق پستي: ۸۱۷۷ - ۱۲۰۸۰
 SMS: ۳۰۰۰۶۳۵۶۳

کليه حقوق اين اثر براي ناشر محفوظ است و هيچ شخص حقيقي يا حقوقي حق چاپ و برداشت تمام يا قسمتي از اثر را به صورت چاپ، فتوکپي، جزوه و حتي دستنويس ندارد و متخلفين به موجب بند ۵ از ماده ۲ قانون حمايت از ناشرين تحت پيگرد قانوني قرار مي گيرند.

راستي تا يادم نرفته

اگر در مورد اين کتاب سؤال، پيشنهاد و يا انتقادي داريد خوشحال مي شويم آن ها را به ما هم بگوييد.

www.kheilisabz.com

kheilisabzpub

kheilisabz

مقدمه مؤلفان

سلام و درود به تمام بچه‌های گل انسانی، مخصوصاً تو دانش‌آموز عزیز و کاربلدی که مطمئناً جزء دوستدارای خیلی‌سبز هستی و الان هم داری این کتاب رو ورق می‌زنی و مقدمش رو از پیش نگاه تیزبینت می‌گذرونی.

همون‌جور که می‌دونی، کتاب علوم و فنون ادبی، تو بین کتابای رشته انسانی، کتاب خیلی خیلی مهمیه و به خاطر مباحث‌های فنی و خاصی مثل «عروض و قافیه» و «آرایه‌های ادبی» - که کنار «تاریخ ادبیات» و «سبک‌شناسی» قرار گرفتن - از اهمیت خاصی برخورداره.

کتاب «علوم و فنون ادبی جامع» با به طرح آموزشی متفاوت و منحصریه‌فرد، مطمئناً به عنوان «جامع‌ترین منبع آموزش موضوعی» این مباحث برای رسیدن به موفقیت و اهداف بلندت طرازی شده؛ هم به خلاصه جامع و کاربردی از مباحث حفظی مثل «کلیات علوم و فنون ادبی» «تاریخ ادبیات» و «سبک‌شناسی» در اختیارت می‌ذاره و هم یادگرفتن مباحث نسبتاً فنی و دشوار «آرایه‌های ادبی» و «عروض و قافیه» رو با به شگرد آموزشی متفاوت برات آسون می‌کنه؛ ضمن این‌که با نکته‌های خاص کنکوری - که نظیرشونو تو جایی سراغ نداری - شدیداً دستت رو می‌گیره و بهتر از هر کتاب و روش آموزشی دیگه‌ای تو رو به هدف می‌رسونه. خلاصه کلام این‌که تو این کتاب، با به آموزش دقیق و بنیادی و خاص سروکار داری؛ جوری که مطمئناً با دقت و تمرکز روی این کتاب، به کدوم از مباحث خودت به پا استادی می‌شی؛ هم مباحث رو تو طول سال می‌خونی و تو امتحانات طول ترم و پایان ترم نتیجه عالی می‌گیری. هم تو آزمون‌های آزمایشی و نهایتاً آزمون سراسری، از پس تمام تست‌ها به راحتی برمیایی. پس چشم ازش برندار.

درباره کتاب

کتاب «علوم و فنون ادبی جامع» تو به بخش فنی و مجزا به این ترتیب تدوین شده: ۱- کلیات علوم و فنون ادبی ۲- عروض و قافیه ۳- آرایه‌های ادبی ۴- تاریخ ادبیات و سبک‌شناسی ۵- قالب و ارتباط معنایی

بخش «کلیات علوم و فنون ادبی» و «تاریخ ادبیات» و «سبک‌شناسی» در واقع خلاصه جامع و کاملی از مباحث حفظی علوم و فنون ادبیه که تو رو از خوندن هر خلاصه مبحث دیگه‌ای بی‌نیاز می‌کنه.

تو بخش «آرایه‌های ادبی» و «عروض و قافیه»، مباحث به طریقی و سبکی به ساده‌ترین و دقیق‌ترین شکل ممکن همراه با مثال‌های متعدد و متنوع از داخل و خارج کتابای درسی آموزش داده شده.

دقت داشته باش که آموزش آرایه‌های ادبی براساس زنجیره ارتباطی بین او هست؛ یعنی لازمه یادگرفتن به آرایه، آرایه قبلیه؛ مثلاً بین «تشبیه»، استعاره، تشخیص، مجاز» یا «سجع و موازنه و ترصیع» و ... همچنین رابطه برقراره. این موضوع درباره مبحث «عروض و قافیه»، خیلی خیلی جدی‌تره؛ یعنی از بنیادی‌ترین و پایه‌ای‌ترین مباحث شروع کردیم تا نهایتاً به تشخیص وزن و انواع وزن (وزن همسان و ناهمسان) و ... رسیدیم. پس مطالب رو حتماً براساس زنجیره ارتباطی و سیر منطقی‌ای که آوردیم بی‌کم‌وکاست بخون.

با سابقه‌ای که از سوالای کنکور می‌شناسیم و می‌دونیم که احتمال طرح سوال از مفهوم بعضی بیت‌های کتاب درسی وجود داره، لازم دونهستیم که در قالب به بخش جدا و البته تکمیلی با عنوان «قرابت و ارتباط معنایی»، به مجموعه تستی و کامل از تست‌های قرابت و ارتباط معنایی بیاریم که تمام مفهوم‌های مهم موجود توی کتاب علوم و فنون ادبی دهم و یازدهم رو به خوبی پوشش بدن.

توی تست‌های هر درس، سعی کردیم از همه تیپ‌های سوالی که جزء تیپ‌های سابقه‌دار کنکور به حساب می‌آید، تست داشته باشیم. از تست‌های تک‌موضوعی گرفته تا تست‌های ترکیبی و الفبایی و ... که همه و همه براساس به چیدمان و سیر منطقی (از متوسط به دشوار) چیده شدن. پس تو مرحله تست‌زدن، براساس ترتیب تست‌ها پیش برو تا جنبه آموزشی تست‌ها رو از دست ندی.

تشکر و قدردانی

لازم می‌دونیم که از صمیم دل، از خانواده «خیلی‌سبز» و تمامی عزیزانی که به نوعی توی تدوین و آماده‌سازی این کتاب ما رو صمیمانه یاری کردن، تشکر و قدردانی کنیم؛ به ویژه از:

- مدیر محترم انتشارات خیلی‌سبز جناب آقای دکتر کامیل نصری که صمیمانه و با امعان نظر بسیار، زمینه چاپ این کتاب رو فراهم کردند؛
- مدیر محترم واحد تألیف کتاب‌های تست جناب آقای مهندس سبزمیدانی که تألیف و تدوین این کتاب، بی‌شک مرهون اعتماد وافر و حمایت‌های بسیار ایشان بود؛

- مدیر محترم گروه ادبیات جناب آقای دکتر کوروش بقائی، که ضمن لطف و بذل توجه بسیار، ما رو از نظرات ارزنده و سازنده خود بهره‌مند ساختند؛
- مسئول محترم گروه علوم انسانی، دوست و همکار عزیز جناب آقای امیر محمذبیکگی که یاری‌ها و زحمات بی‌دریغشون در به ثمر رسیدن این کتاب حقیقتاً جبران‌ناپذیره؛

- مسئول محترم پروژه سرکار خانم سیده مریم طاهری که با سعه صدر و پیگیری‌های زیاد، در تمام مراحل تألیف و آماده‌سازی کتاب ما رو صمیمانه یاری کردند؛

- همکار فرهیخته و دوست گرامی جناب آقای احمدپور که صمیمانه یاریگر ما بودند و نظرات ارزنده‌شون رو از ما دریغ نکردند؛
- تمامی عزیزانی که در بخش ویراستاری، حروف‌چینی و صفحه‌آرایی، روزها و ساعت‌ها همراه ما بودند و از هیچ کوششی برای آماده‌کردن این کتاب فروگذار نکردند.

از خدای متعال برای تمامی این عزیزان، آرزوی سلامتی و بهروزی داریم.

بخش اول (کلیات)

پایه دهم

- درس یکم: مبانی علوم و فنون ادبی ۸
درس دوم: بررسی و طبقه‌بندی آثار ۱۳
درس‌های سوم و چهارم: کالبدشکافی متن (شعر و نثر) ۱۹

بخش دوم (سبک‌شناسی و قافیه)

پایه دهم

- درس دهم: سازه‌ها و عوامل تأثیرگذار شعر فارسی ۲۵
درس دوازدهم: قافیه ۲۵
درس‌های یازدهم و سیزدهم: هماهنگی پاره‌های کلام - وزن شعر فارسی ۲۱
پایه یازدهم
درس دوم: پایه‌های آوایی ۲۴
درس پنجم: پایه‌های آوایی همسان (۱) ۶۱
درس هشتم: پایه‌های آوایی همسان (۲) ۷۳
درس یازدهم: پایه‌های آوایی همسان دولختی ۸۸

بخش سوم (آرایه‌های ادبی)

پایه دهم

- درس چهاردهم: واج‌آرایی، واژه‌آرایی ۹۹
درس پانزدهم: سجع و انواع آن ۱۰۵
درس شانزدهم: موازنه و ترصیع ۱۱۱
درس هفدهم: جناس و انواع آن ۱۱۶

پایه یازدهم

- درس سوم: تشبیه ۱۲۶
درس ششم: مجاز ۱۳۶
درس نهم: استعاره ۱۴۳
درس دوازدهم: کنایه ۱۵۳

بخش چهارم (سبک‌شناسی)

پایه دهم

- درس پنجم: زبان و ادبیات پیش از اسلام ۱۵۹
درس ششم: شکل‌گیری و گسترش زبان و ادبیات فارسی ۱۶۳
درس هفتم: سبک و سبک‌شناسی دوره اول (سبک خراسانی) ۱۷۱
درس هشتم: زبان و ادبیات فارسی در سده‌های پنجم و ششم ۱۸۱
درس نهم: سبک و سبک‌شناسی دوره دوم (سبک عراقی) ۱۸۷

پایه یازدهم

- درس یکم: تاریخ ادبیات فارسی در قرن‌های ۸، ۷ و ۹ ..... ۱۹۳
درس چهارم: سبک‌شناسی قرن‌های ۸، ۷ و ۹ (سبک عراقی) ۲۰۲
درس پنجم: تاریخ ادبیات فارسی در قرن‌های ۱۰ و ۱۱ ..... ۲۰۹
درس ششم: سبک‌شناسی قرن‌های ۱۰ و ۱۱ (سبک هندی) ۲۱۶

بخش پنجم (قرابت و ارتباط معنایی)

پایه دهم

- قرابت و ارتباط معنایی ۲۲۷

پایه یازدهم

- قرابت و ارتباط معنایی ۲۳۳

پاسخ‌نامه

- پاسخ‌نامه تشریحی ۲۴۴
پاسخ‌نامه کلیدی ۲۹۹